

मुंबई विद्यापीठ

क. क्रीडा समिती/१८

परिपत्रक

ज्याअर्थी विद्यापीठाच्या व्यवस्थापन परिषदेच्या दिनांक १८ फेब्रुवारी, २०१४ रोजी झालेल्या बैठकीत बाब क्रं. २५ नुसार उच्च व तंत्र शिक्षण विभाग, महाराष्ट्र शासन यांनी क. संकीर्ण/२०१३/ प्र.क्र.२८९/विशि-३ दिनांक २५ जुलै २०१३ रोजीचे राज्य क्रीडा व युवा धोरण २०१२ बाबतच्या कुलगुरूंच्या संयुक्त मंडळ उपसमितीच्या शिफारशीची अंमलबजावणी विद्यापीठ व महाविद्यालय स्तरावर करणेबाबतचा शासन निर्णय स्विकारण्यात आला.

तसेच ज्याअर्थी विद्यापीठाच्या व्यवस्थापन परिषदेच्या दिनांक २८ एप्रिल २०१४ रोजी झालेल्या बैठकीत बाब क्रमांक ४ मधील बाब ७.१ नुसार सर्व विद्याशाखातील महाविद्यालये/ संस्था यांचेकरिता जिमखाना शुल्क/ क्रीडा निधी ठरविणेबाबतची विद्वत परिषदेने केलेली शिफारस मान्य करण्यात आली.

तसेच ज्याअर्थी विद्वत परिषदेच्या दिनांक ४ मार्च २०१४ रोजी झालेल्या बैठकीत बाब क्र. ४.२७ अन्वये कला/ वाणिज्य/विज्ञान या विद्याशाखांसाठी शारीरिक शिक्षण अभ्यासक्रमाचा ऐच्छिक विषय म्हणून मुलभूत अभ्यासक्रमात (Foundation course) अंतर्भाव करण्यासाठी केलेली शिफारस व्यवस्थापन परिषदेने दिनांक ४ एप्रिल २०१४ रोजी झालेल्या बैठकीत बाब क्र.८ अन्वये मान्यता दिली.

तसेच ज्याअर्थी दिनांक ६ मार्च २०१४ रोजी झालेल्या व्यवस्थापन परिषदेच्या बैठकीत बाब क्र. २ अन्वये विद्यापीठाच्या क्रीडा समितीच्या दिनांक १७ जानेवारी, २०१४ रोजी झालेल्या बैठकीत बाब क्र.३ नुसार केलेल्या शिफारशीनुसार महाविद्यालयीन युवा-युवतीसाठी राज्य क्रीडा व युवा धोरण-२०१२ तसेच शारिरिक शिक्षणाचा मुलभूत अभ्यासक्रम राबविण्यासाठी शारिरिक शिक्षण व क्रीडा संचालकांची पदे भरण्यात यावी या शिफारशीस मान्यता देण्यात आली.

त्याअर्थी सर्व संलग्नित महाविद्यालयांचे / संस्थांचे प्राचार्य / संचालक यांना कळविण्यात येते की, शैक्षणिक वर्ष २०१४-१५ पासून मुंबई विद्यापीठ व महाविद्यालयीन स्तरावर राज्य क्रीडा व युवा धोरण २०१२ ची अंमलबजावणी यशस्वीरित्या होण्यासाठी पुढीलप्रमाणे कार्यवाही करण्यात यावी.

१. सर्व विद्याशाखेतील संलग्नित महाविद्यालये व मान्यताप्राप्त संस्थांनी जिमखाना शुल्क / क्रीडानिधी म्हणून प्रत्येक विद्यार्थ्याकडून रूपये ४००/- इतके क्रीडा शुल्क आकारून त्यापैकी १५% (रूपये ६०/- प्रति विद्यार्थी) रक्कम विद्यापीठाकडे जमा करावी.
२. सदर निधीतून महाविद्यालये/संस्थांनी शारीरिक शिक्षण व क्रीडा संचालक यांचा अंशकालीन/तासीका तत्वावर/पूणवळ नियुक्त्या, आंतर-महाविद्यालयीन क्रीडा स्पर्धा सहभाग, क्रीडा सोई-सुविधांची निर्माती, क्रीडा प्रशिक्षण/व्यवस्थापनाची तरतूद यासाठी खर्च करण्यात यावा.
३. प्रत्येक महाविद्यालय/ संस्थेस सदर निधीचा जमाखर्च व कार्याचा वार्षिक अहवाल प्रतिवर्षी मुंबई विद्यापीठाच्या क्रीडा विभागास प्रत्येक आर्थिक वर्षात (३१ मार्चपूर्वी) सादर करणे बंधनकारक राहिल. क्रीडा विभाग सदर शुल्काच्या योग्य विनियोगाबाबतची खातरजमा करून त्याची माहिती वेळोवेळी क्रीडासमिती व व्यवस्थापन परिषदेस देईल. २/-

-२-

४. संदर्भाय शासन निर्णयाला अनुसरून विद्यापीठास प्राप्त झालेल्या निधीबाबतचे समक्ष धोरण क्रीडा विभागामार्फत आखून त्यास व्यवस्थापन परिषदेची मान्यता घेण्यात येईल.
५. सदर निधीतून ३००० पेक्षा जास्त विद्यार्थीसंख्या असलेल्या महाविद्यालयास /संस्थेस यु.जी.सी. च्या संचालक (Director of Physical Education & Sports) हे पद भरणे बंधनकारक राहिल.
६. ३००० पेक्षा कमी विद्यार्थीसंख्या असलेल्या महाविद्यालयांनी/संस्थानी क्रीडा शिक्षक / मार्गदर्शकांच्या तसेच सदर उमेदवार कमीत कमी शारिरिक शिक्षणातील पदव्युत्तर अभ्यासक्रम द्वितीय श्रेणीत (५५% मार्कसहित) उर्तीण झालेला / झालेली असावी.
७. सद्यःस्थितीत शारिरिक शिक्षण व क्रीडा संचालक (Director of Physical Education & Sports) हे पद ज्या अनुदानित महाविद्यालयामध्ये अनुदान तत्वावर भरण्यात आलेले आहेत त्या महाविद्यालयांनी पुर्वी इतकेच शुल्क (रूपये २००/-) आकारण्यात यावे. मात्र अशा महाविद्यालयातील विना अनुदानित अभ्यासक्रमांच्या बाबतीत सुधारित शुल्क (रूपये ४००/-) आकारून त्याचा विनियोग वरिलप्रमाणे करण्यात यावा.

तसेच सोबत संदर्भाय शासन निर्णयाची प्रत अवलोकनार्थ जोडण्यात येत आहे.

मुंबई-४०० ०३२
६ ऑगस्ट २०१४

(डॉ. एम.ए. खान)
कुलसचिव

प्रति,

सर्व संलग्नित महाविद्यालयांचे / संस्थांचे प्राचार्य / संचालक

*****

प्रत माहिती व आवश्यक त्या कार्यवाहीकरिता रवाना:-

१. संचालक, विद्यार्थी कल्याण विभाग
२. समन्वयक, राष्ट्रीय सेवा योजना
३. वित्त व लेखा अधिकारी
४. उपकुलसचिव, घटक महाविद्यालये व संस्था कक्ष
५. उपकुलसचिव, कार्यकारी प्राधिकरणे विभाग
६. उपकुलसचिव, विद्याविषयक प्राधिकरणे विभाग
७. उपकुलसचिव, पदविपुर्व/पदव्युत्तर विभाग
८. उपकुलसचिव, संलग्नता विभाग
९. कुलगुरूंचे स्वीय सहाय्यक
१०. प्र-कुलगुरूंचे स्वीय सहाय्यक
११. कुलसचिवांचे स्वीय सहाय्यक
१२. संचालक (म.वि.वि.मं) यांचे स्वीय सहाय्यक
१३. परिक्षा नियंत्रकांचे स्वीय सहाय्यक

राज्य क्रिडा व युवा धोरण २०१२
बाबतच्या कुलगुरुंच्या संयुक्त मंडळ
उपसमितीच्या शिफारशीची अंमलबजावणी
विद्यापीठे व महाविद्यालय स्तरावर करणेबाबत.

महाराष्ट्र शासन
उच्च व तंत्र शिक्षण विभाग
शासन निर्णय क्रमांक: संकीर्ण २०१३/प्र.क्र.२८९/विशि-३
मादाम कामा रोड, हुतात्मा राजगुरु चौक,
मंत्रालय, मुंबई - ३२
तारीख: २५ जुलै, २०१३.

वाचा :-

- १) शालेय शिक्षण विभाग शासन निर्णय क्रमांक: क्रिडाधो२०११/प्र.क्र.५५/११/क्रियुसे-१, दि.१४
जून २०१२.
- २) शालेय शिक्षण व क्रिडा विभाग शासन निर्णय क्रमांक: युक्रधो२०११/प्र.क्र.४३/क्रियुसे-३,
दि.१४ जून २०१२.
- ३) शालेय शिक्षण व क्रिडा विभाग शासन निर्णय क्रमांक: बैठक-२०१२/प्र.क्र.१६१/क्रियुसे-३,
दि.१० जानेवारी, २०१३.

प्रस्तावना :-

राज्यात क्रिडा संस्कृतीचे संवर्धन, प्रचार, प्रसार व जोपासना करण्यासाठी पोषक वातावरण व सुविधा उपलब्ध करून देण्यासाठी शासनाने राज्य क्रिडा व युवा धोरण २०१२ जाहिर केले आहे. सदर धोरणाची अंमलबजावणी विद्यापीठे व महाविद्यालयात करण्याचा निर्णय मा. राज्यपाल यांच्या अध्यक्षतेखाली झालेल्या कुलगुरुंच्या संयुक्त बैठकीत घेण्यात आला आहे. या क्रिडा धोरणाच्या अनुषंगाने राज्य क्रिडा व युवा धोरण २०१२ याची विद्यापीठ व महाविद्यालय स्तरावर अंमलबजावणी करण्यासाठी मा.मंत्री, उच्च व तंत्र शिक्षण विभाग व मा. मंत्री, शालेय शिक्षण व क्रिडा विभाग यांच्या संयुक्त अध्यक्षतेखाली दि.१० जानेवारी २०१३ च्या शासननिर्णयान्वये कुलगुरुंची संयुक्त मंडळ उपसमिती गठीत करण्यात आली आहे. या उपसमितीने राज्य क्रिडा व युवा धोरण २०१२ याची अंमलबजावणी करण्याकरीता केलेल्या शिफारशीची विद्यापीठे व महाविद्यालय स्तरावरून अंमलबजावणी करणेबाबत शासन निर्णय निर्गमीत करण्याची बाब शासनाच्या विचाराधीन होती.

शासन निर्णय:-

कुलगुरुंच्या संयुक्त मंडळ उपसमितीने राज्य क्रिडा व युवा धोरणासंदर्भात केलेल्या शिफारशीची अंमलबजावणी करण्यास या शासन निर्णयाद्वारे शासन मान्यता देण्यात येत आहे. यामध्ये पुढील बाबी समाविष्ट राहतील :-

१) व्यापक आरोग्याकरीता स्तर :-

कोल्हापूर विद्यापीठात पहिल्या वर्षातील विद्यार्थ्यांसाठी घेतल्या जाणाऱ्या १० गुणांसाठीच्या शारिरीक शिक्षण परिक्षेच्या योजनेचा विस्तार सर्व विद्यापीठे व महाविद्यालयांमध्ये पदवीच्या तीन्ही वर्षातील विद्यार्थ्यांकरिता करण्यात यावा.

२) विद्यापीठे/ उपकेंद्रे/संलग्नीत महाविद्यालये यांनी शारिरीक शिक्षण क्रिडा सुविधा तयार करण्याकरिता :-

अ) विद्यापीठे/उपकेंद्रे/संलग्नीत महाविद्यालयांमध्ये खालील किमान गुणवत्तापूर्ण क्रिडा सुविधा विद्यापीठ निधीतून उभारण्यात याव्यात.

- **विद्यापीठे** :- ४०० मी ची कृत्रिम/ मातीची धावपट्टी, अंतगृही खेळांकरिता (Indoor Games) बहुउद्देशीय सभागृह, ऑलिंपिक मानकांप्रमाणे जलतरण तलाव, फुटबॉल व हॉकी करिता एकत्रित कृत्रिम मैदान, बास्केटबॉल, व्हॉलीबॉल, कबड्डी, खो-खो, टेनिस, हॅण्डबॉल इत्यादी मैदानी खेळांकरिता मैदान आणि साधने.
- **महाविद्यालये** :- कार्यात्मक व्यायामशाळा, फुटबॉल, हॉकी, बास्केटबॉल, व्हॉलीबॉल कबड्डी, खो-खो, टेनिस, हॅण्डबॉल इत्यादी मैदानी खेळांकरिता मैदान व टेबल टेनिस, बॅडमिंटन या अंतगृही (Indoor Games) खेळांकरिता सुविधा.

आ) वरील क्रिडा सुविधा असल्याची खातरजमा केल्यानंतरच नवीन महाविद्यालयांना मान्यता देण्यात यावी.

इ) विद्यापीठांनी त्यांच्या निधीच्या १०% निधी क्रिडा सुविधा पुरविण्यासाठी खर्च करावा.

३) राज्य विद्यापीठ क्रिडा मंडळाची निर्मिती करणे.

विविध विद्यापीठे व महाविद्यालयांमध्ये क्रिडा उपक्रमांच्या योजना आखण्याकरिता व कार्यान्वीत करण्याकरिता राज्य विद्यापीठ क्रिडा मंडळाची निर्मिती करावी (क्रिडा धोरण २०१२ नुसार).

४) पदे निर्मितीबाबत :-

अ) गरज नसलेल्या मंजूर पदांचे समर्पण करून मंजूर पदांतर्गतच प्राधान्याने शारिरीक शिक्षण संचालक/ क्रिडा मार्गदर्शक या पदांची निर्मिती करवी.

आ) सर्व अभियांत्रिकी महाविद्यालयांमध्ये सुद्धा संचालक, शारिरीक शिक्षकांची नेमणूक करवी.

५) प्रत्येक विद्यापीठाने अभ्यासक्रमात आरोग्य शिक्षणाचा सामावेश करावा.

६) प्रत्येक विद्यापीठात युवक दिन, युवक आठवडा इत्यादी दिन/ आठवडे साजरे करणे बंधनकारक करावे.

- ७) प्रत्येक वर्षी युवक साहित्य शिबिरां प्रिषदेचे आयोजन करावे.
- ८) प्रत्येक विद्यापीठात युवक अदलावदल/ देवाणघेवाण (Youth Exchange) कार्यक्रम वंदनकारक करावा.
- ९) प्रत्येक विद्यापीठाने त्यांच्या निधीतून ५०० विद्यार्थी क्षमतेचे युवकांकरीता वसतीगृह बांधावे.
- १०) प्रत्येक विद्यापीठाने खेळाडूंकरीता प्रगतशील प्रशिक्षण (Advanced Training) शिबीरांचे आयोजन करावे.
- ११) शालेय शिक्षणादरम्यान भारतीय शालेय शिक्षण क्रिडा संघ, पंचायत राज युवा व क्रिडा अभियान (PYKKA) इत्यादी योजनांतर्गत आढळलेल्या प्रतिभावंत खेळाडूंच्या ओळखीसाठी विशिष्ट ओळख नंबर (UID आधार क्रमांक) आधारीत मार्गनिरीक्षण (Tracking) योजना विकसीत करावी.
- १२) कौशल्य विकास हा विद्यापीठाच्या युवा धोरणाचा अविभाज्य भाग असावा. तसेच काही उत्तम क्रिडा सुविधा असलेल्या शाळा/ महाविद्यालयांचे व्यावसायिक प्रशिक्षण कार्यक्रमां (VTP's) मध्ये रुपांतर करावे, जेथे कमी कालावधीचे प्रमाणपत्र अभ्यासक्रम चालविले जातील.
- १३) विद्यापीठ व कॉलेजांमध्ये क्रिडा सुविधांचा विकास करण्यासाठी व्यापक आराखडा व वित्तीय संरचनेचा विकास करावा.
- १४) विद्यापीठाला देण्यात येणारे शासन अनुदान क्रिडा सुविधांच्या निर्मितीशी संलग्न करावे.

सदर आदेश राज्य क्रिडा व युवा धोरण २०१२ बाबत कुलगुरुंच्या संयुक्त मंडळ उपसमितीने केलेल्या शिफारशीची अंमलबजावणी विद्यापीठे व महाविद्यालय स्तरावर करणेबाबत देण्यात येत आहेत.

सदर शासन निर्णय महाराष्ट्र शासनाच्या www.maharashtra.gov.in या संकेतस्थळावर उपलब्ध करण्यात आला असून त्याचा संकेतांक २०१३०७२६११२५४४०२०८ असा आहे. हा आदेश डिजिटल स्वाक्षरीने साक्षांकित करुन काढण्यात येत आहे.

महाराष्ट्राचे राज्यपाल यांच्या आदेशानुसार व नावाने.

Pramod
Giradhar
Kanade

Digitally signed by Pramod Giradhar
Kanade
DN: c=IN, o=Government of
Maharashtra, ou=Higher & Technical
Education, postalCode=400032,
st=Maharashtra, cn=Pramod
Giradhar Kanade
Date: 2013.07.26 11:37:55 +05'30'

(प्रमोद गि. कानडे)
कार्यासन अधिकारी

प्रत,

१. मा. कुलपतींचे सचिव, राजभवन, मलबार हिल, मुंबई.
२. मा. मुख्यमंत्री यांचे प्रधान सचिव
३. मा. कुलगुरु, सर्व अकृषी विद्यापीठे,

४. कूलसचिव, सर्व अकृषी विभागीयते.
५. विभागातील सर्व सहसचिव/उपसचिव, उ.व तं. शि. विभाग, मंत्रालय, मुंबई.
६. संचालक, उच्च शिक्षण, महाराष्ट्र राज्य, मुंबई.
७. संचालक, तंत्र शिक्षण, महाराष्ट्र राज्य, मुंबई.
८. सर्व विभागीय सहसंचालक, उच्च शिक्षण/ तंत्र शिक्षण, महाराष्ट्र राज्य.
९. मा.मंत्री, उच्च व तंत्र शिक्षण यांचे खाजगी सचिव, मंत्रालय, मुंबई.
१०. मा. राज्यमंत्री, उच्च व तंत्र शिक्षण यांचे खाजगी सचिव, मंत्रालय, मुंबई.
११. प्रधान सचिव, उच्च व तंत्र शिक्षण यांचे खाजगी सचिव, मंत्रालय, मुंबई.
१२. निवड नस्ती (विशि-३)